

ES NIEUWS 105

Kortetermijndenken viert hoogtij

Tien dagen na publicatie van nummer 104 van deze Nieuwsbrief, met als hoofdartikel “Duurzaam beleggen het nieuwe normaal bij pensioenfondsen”, gooide Tweede Kamerlid Aartsen de knuppel in het spreekwoordelijke hoenderhok door een motie in te dienen die daar lijnrecht tegenin ging. Omdat er allerlei kanttekeningen zijn te plaatsen bij deze motie opent dit nummer opnieuw met dit onderwerp.

Een ruime Kamermeerderheid stemde voor de motie. Niet alleen de kersverse coalitie van VVD, NSC, BBB en PVV, evenals de rechtse partijen SGP, FvD en JA21 waarvan je dat kon verwachten, maar ook CDA en CU. Dat deze twee partijen met de motie instemden mag bepaald verrassend genoemd worden. CDA-partijleider Henri Bontenbal sprak in zijn maidenspeech in 2021 de volgende woorden: “Rentmeesterschap is een van de kernwaarden van de christendemocratie. Dit wat ouderwetse begrip betekent: creatief doorgeven wat van waarde is.” De ChristenUnie is niet alleen de partij van voormalig minister Carola Schouten, die standvastig alle kritiek van met name NSC op het nieuwe pensioenstelsel wist te pareren. Het is ook de partij die als eerste zinnen op haar website heeft staan: “De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we aan onze kinderen een gezonde schepping doorgeven. We hebben als rentmeesters van God een belangrijke opdracht gekregen om goed voor de aarde te zorgen. De overheid moet daarom samen met ondernemers en burgers werken aan een duurzame toekomst voor onze kinderen.” Blijkbaar waren CDA en CU deze kernwaarden begin juni even vergeten. De bekende econoom Mat-

thijs Bouman noemde vooral om deze reden de motie dan ook “gewetenloos”. In een toelichting op de motie gaf Thierry Aartsen (VVD) te kennen zich te ergeren aan pensioenfondsen zoals ABP, die hun ‘fossiele aandelen’ verkopen. Daarbij speelt natuurlijk mee dat Shell, Exxon en andere oliebedrijven sinds de oorlog in Oekraïne megawinsten kunnen rapporteren, waar zulke pensioenfondsen nu niet van profiteren.

De lange termijn

Hierbij vergeten Aartsen en de 102 andere Tweede Kamerleden die voor de motie stemden, dat pensioenfondsen zich richten op de lange termijn. Dan hebben we het over 40 jaar en langer. Twintigers van nu gaan dan pas met pensioen. Bestaan die fossiele bedrijven dan nog? Tenzij ze afstappen van de winning en verkoop van fossiele brandstoffen zijn ze ten dode opgeschreven. Shell bijvoorbeeld begon hier voorzichtig mee onder de vorige topman Van Beurden, door geld te steken in windenergie en biobrandstoffen. Onder de huidige bestuursvoorzitter Sawan worden die investeringen zo goed als teruggedraaid, met als reden waarde voor de aandeelhouders te creëren, door dividend uit te keren en

tegenwoordig vooral door eigen aandelen in te kopen. Een bedrijf als Exxon Mobile trekt zich al helemaal niets aan van toekomstige klimaatproblemen en spande zelfs een rechtszaak aan tegen aandeelhouders die een andere koers voorstaan (zie het vorige nummer).

Koopkrachtig pensioen

Verder in zijn toelichting bestond Aartsen het te beweren dat “ideële doelstellingen mooi [zijn], maar daarvoor zijn pensioenfondsen niet op aarde. Zij zijn er om te zorgen voor een goed en koopkrachtig pensioen”. Zijn standpunt en dat van zijn partij vielen eerder dit jaar, tijdens de onderhandelingen over de nieuwe coalitie, bij pensioenfondsen in goede aarde, omdat het namelijk met succes voorkwam dat gemorrel aan het nieuwe pensioenstelsel in het Hoofdlid-nenakkoord belandde (zie het hoofdartikel in nummer 103). Nu deed hij met zijn motie precies dat, morrelen aan het stelsel. De conclusie van de motie luidt namelijk: “verzoekt de regering te verkennen op welke wijze relevante toetsings- of toezichtkaders aangescherpt kunnen worden om dit uitgangspunt [het realiseren van een koopkrachtig pensioen, red.] altijd centraal te laten

vervolg pag.2 >

IN DIT NUMMER

Commentaar	2	Elsevier - en wat dies meer zij	6/7
Op bezoek bij ...Henk Brouwer	3/4	Meer dan gezelligheid	7
Impact Oorlogsjaren	5	Ed Vermij	8

> vervolg van pag.1

zijn bij het beleggingsbeleid van fondsen en de toezichthouders hier ook op te laten toezien." Politiek Den Haag deinst er blijkbaar niet voor terug om pensioenfondsen te vragen wat maar net in zijn kraam van pas komt. Eerder riep men namelijk fondsen op om te beleggen in defensie en in kerncentrales, omdat het de overheid daarvoor aan geld zou ontbreken. Met dergelijke verzoeken om wel of niet in bepaalde sectoren te beleggen doorkruist de politiek naar willekeur het beleggingsbeleid van pensioenfondsen.

Andere doelstellingen

Toezichthouder DNB (De Nederlandse Bank) en diverse pensioenfondsen reageerden meteen. Een DNB-woordvoerder liet weten dat pensioenfondsen ruimte hebben om andere doelstellingen dan rendement na te streven, zolang dit in het belang is van hun deelnemers. Zij kunnen met hun beleggingsbeleid ook rekening houden met de gevolgen voor milieu, klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Dat is genormeerd in wetgeving en de verantwoordelijkheid om een beleggingsbeleid te voeren in overeenstemming daarmee ligt bij het pensioenfonds. Zoals in het vorige nummer is uitgelegd, is dit precies wat pensioenfondsen doen. Zij vragen hun deelnemers waar hun voorkeur naar uitgaat. Van de deelnemers bij PGB vindt 70% het belangrijk dat de beleggingen duurzaam zijn - het zij nog maar eens gezegd.

De waan van de dag

Een argument dat weer naar voren kwam, is dat pensioenfondsen beter hun aandelen in fossiele bedrijven

zouden kunnen aanhouden, om zo invloed te kunnen uitoefenen op het beleid. Dat hebben ze echter jarenlang zonder succes geprobeerd. Het bleek vechten tegen de bierkaai: de meeste aandeelhouders willen simpelweg hun deel van de winst. Op effectenbeurzen regeert vrijwel uitsluitend de korte termijn. Daar heerst regelmatig de waan van de dag, wat onlangs weer eens zichtbaar werd toen de Japanse beurs flinke klappen kreeg en voor een wereldwijde recessie werd gevreesd. Die waan viert helaas al tijden ook in de politiek hoogtij.

Risico's en rendement

Impliciet lag aan de motie het idee ten grondslag dat duurzaam beleggen niet gepaard zou gaan met goed rendement. Dat idee werd vakkundig onderuit gehaald door Jacqueline Duiker van de VBDO (Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling). Zij wijst erop dat risico's altijd in verhouding staan tot het rendement. In te calculeren risico's die voortkomen uit klimaatverandering en verlies van biodiversiteit, met impact op bedrijfsresultaten. Die kan zich zelfs op korte termijn uiten bij bedrijven die getroffen worden door droogte of juist overstromingen. Behalve aan de landbouw kun je denken aan datacenters in Spanje zonder voldoende water voor koeling, of aan een chipbedrijf in Maleisië dat drie jaar geliden door wateroverlast maanden plat lag. De CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) richtlijnen voor Europese bedrijven zijn niet voor niets van kracht geworden. Een pensioen moet over decennia ook koopkrachtig zijn.

COMMENTAAR

Jeroen Hogendorp

Het is u waarschijnlijk niet ontgaan dat dit nummer er wat anders uitziet dan voorheen. Het lettertype, de regelafstand en de paginamarges zijn vergroot. Vormgever Jos Wachelder deed verder enkele aanpassingen om stijlbreuken te voorkomen, bijvoorbeeld door in het colofon ook drie kolommen te gebruiken.

Dat daardoor alles makkelijker te lezen wordt, kunnen veel lezers hopelijk waarderen, met name degenen die de Nieuwsbrief op papier ontvangen. Maar de voornaamste reden voor deze ingreep is om het eenvoudiger te maken de acht pagina's vol te krijgen op een betekenisvolle manier - dus niet door goedkope bladvulling. Dat bleek toch elke keer weer een opgave, en ik blijf in dit opzicht dan ook dank verschuldigd aan de vaste columnisten Willeke Casteren van Cattenburch en Ed Vermij, en natuurlijk aan Hiske Gerbrandy die de interviews voor haar rekening neemt.

Op pagina 5 is ditmaal een eenmalige bijdrage te vinden van Corry den Ouden-Smit. Zie mijn introductie daarbij over de achtergrond van deze publicatie. Ik nodig andere VGEO-leden van harte uit om ook eens een bijdrage op schrift te stellen. En ik hoop velen van u te spreken volgende week in Den Haag.

Hoofredactie: Jeroen Hogendorp

Eindredactie: Elly Tjoa en Paul Klein

Vormgeving: Jos Wachelder

Bijdragen: Willeke van Cattenburch, Hiske

Gerbrandy, Ed Vermij, Corry den Ouden

Redactieadres: Rustenburgh 15, 1111 VD Diemen,

T: (06) 801 55 332 E: redactie@vgeo.nl

Website: www.vgeo.nl

Vragen of mededelingen? Als er veranderingen optreden, bijvoorbeeld door verhuizing of overlijden, kunt u dit kenbaar maken bij onze penningmeester Herman Engelen,

Vechtensteinlaan 60, 3601 CL Maarssen.

T: 0346-566350 E: penningmeester@vgeo.nl

Voor zaken betreffende bestuur en organisatie

kunt u contact opnemen met Paul Klein,

Thierensweg 15, 1411 EW Naarden.

T: 035-5389607, E: pagklein@planet.nl

Lidmaatschap en contributie: VGEO-leden betalen jaarlijks €14,- contributie.

Een vrijwillige verhoging van dit bedrag wordt zeer op prijs gesteld.

Contributie s.v.p. overmaken op ING-rekening NL27 INGB 0000 100 802. t.n.v. Vereniging van Gepensioneerden Elsevier-Ondernemingen. Nadere informatie: Herman Engelen, E: penningmeester@vgeo.nl

De volgende Nieuwsbrief verschijnt november 2024.

Kopij moet uiterlijk 1 november binnen zijn.

ES NIEUWSBRIEF

Op bezoek bij... **Henk Brouwer**

Op deze dag in juli regent het pijpenstelen en besluit de redactie in de persoon van Hiske Gerbrandy in overleg met Henk het interview telefonisch te doen plaatsvinden. Hij zit evengoed op zijn levendige praatstoel en al gauw lijkt het of we gewoon bij elkaar op bezoek zijn.

Vóór Elsevier

Na de middelbare school (eindexamen Mulo) begon ik in 1966 bij de Belastingdienst aan de Wibautstraat. Daar deden we alles toen nog handmatig: aangiftes inkomstenbelasting in enveloppen stoppen, loonbelasting kaarten bijvoegen, controleren of wat de mensen invulden klopte met wat de werkgever opgaf. Er raakte dus nog wel eens wat zoek. Ik werkte met een 'legger': een dossier dat je in het archief opbergt/'legt'. Een paar keer per week ging dan een flinke stapel naar de zogenaamde aanslagregeland ambtenaar die bevoegd was een aanslag op te leggen. Het is ongelooflijk om te zien hoe al dat werk nu digitaal gaat. Van mij mogen ze helemaal van het papier af.

Toen ik op 1 september voor het eerst aan mijn bureau plaatsnam, trof ik mijn toekomstige vrouw tegenover mij. Zij was gelijk met mij begonnen aan haar eerste baan. Na een half jaar kregen we verking en dat is tot de dag van vandaag zo gebleven.

Na ca. 3,5 jaar ging ik, op aanraden van een collega, werken bij accountantskantoor Limperg Dijker Nijst, later Moret & Limperg en inmiddels opgeslokt door een groot internationaal bedrijf. Dat was een totaal andere, commerciële omgeving dan de ambtelijke wereld van de belasting. Daar heb ik pas echt geleerd wat boekhouden is, een grootboekrekening opstellen etc. De voorbereiding van de factuur in het grootboek was compleet gescheiden van de inning ervan door crediteuren, om fraude te voorkomen. Mijn werk was het controleren van fac-

turen en inboeken op de juiste grootboekrekening. Ik werd steeds naar andere bedrijven uitgezonden, vaak in Alkmaar. Als economisch gebondene kreeg ik daar gemakkelijk een huis, en wel in Ouddorp, dat toen nog een zelfstandige gemeente was. Nu is het een onderdeel van Alkmaar en inmiddels totaal onherkenbaar veranderd. We hebben daar 19 jaar gewoond.

Eerste baan bij Elsevier

Op 1 maart 1973 werd ik aangenomen door financieel directeur Leo Mulder (hij deed zelf de sollicitatiegesprekken, samen met de heer Huisman, hoofd boekhouding) en kwam te werken op de financiële administratie van Associated Scientific Publishers (ASP) in het hoge gebouw aan de Jan van Galenstraat. Dhr. Mulder vroeg mij of ik bekend was met grootboekrekeningen. Het was uiteraard een pré dat ik van een accountantsbedrijf kwam. Mijn direct leidinggevende was mevrouw H.P. (Riek) Ebregt. Mij werd gevraagd om te zijner tijd naar Amsterdam of directe omgeving te verhuizen (zelf woonde dhr. Mulder trouwens in Badhoevedorp).

Mijn vrouw was inmiddels bij de politiebond gaan werken in Amsterdam. Het elke dag heen en weer reizen tussen Alkmaar en Amsterdam was niet gemakkelijk, zeker niet met schoolgaande kinderen. We maakten van alles mee, files, kop-staartbotsingen, vast in de sneeuw. We besloten dat we moesten verhuizen. We waren ingeschreven op drie projecten, konden alles krijgen en kozen voor de Akerpolder. Voortaan kon ik (fluitend) op

Henk op de ALV van 2019.

de fiets naar mijn werk. Nu wonen we al weer 8 jaar in Badhoevedorp (!). Helaas heb ik dat niet meer aan Leo Mulder kunnen laten weten; hij overleed voordat ik verhuisde.

Op de administratie van ASP ontmoette ik Jan de Waal, die de op dat moment legendarische opmerking maakte dat binnen een aantal jaren iedereen een beeldscherm op zijn of haar bureau zou hebben staan; waarmee met iedereen over de gehele wereld contact zou kunnen worden gemaakt. Wat een vooruitziende blik had deze man toen al! Hij en ik kletsen veel over muziek (Chopin en zo). Jan was/is pianist en organist in de kerk; ik speelde in een bandje, totaal andere muziek, rock-'n-roll en zo. Buiten mijn normale werk was ik BHV'er (bedrijfshulpverlening) en EHBO'er, waar ik (gelukkig maar) weinig van in praktijk hoefde te brengen. Meestal was een pleister voldoende. Behalve die keer dat een collega een epileptische aanval kreeg; ik moest zorgen dat hij met zijn hoofd nergens tegen aan kwam of op zijn tong beet.

vervolg op pag.4 >

> vervolg van pag.3

Gelukkig heeft hij nog jaren bij ons kunnen werken. Ook was ik medeorganisator van 'dagjes uit' van onze afdeling, een leuke bijkomstigheid. Met Jan van de Heuvel gingen we daarvoor restaurants uitzoeken, waar we van onze chef op kosten van de zaak mochten eten. Beetje overdreven vond ik dat. Jaarlijks deed ik mee aan de inventarisatie van de opslag van wetenschappelijke boeken van Elsevier in het magazijn in Boesingheliede. Die opslag bestaat niet meer, mede door de digitalisering.

Loopbaan

In augustus 1981 gingen we over naar het kantoor aan de Molenwerf. Hier oefenden we geregeld ontruimingen. Ik had het er maar druk mee als BHV'er, al die trappen op en af. Ik herinner mij dat ik de deur van een directievergadering openrukte en maande naar buiten te gaan. Maar neen, hun vergadering was te belangrijk en ze bleven zitten. Beneden rapporteerde ik dat en men zei: ach, laat maar zitten.

Na een aantal jaren verhuisde de financiële administratie naar de Sara Burgerhartstraat ('Overmolen').

Na weer een aantal jaren verhuisde de gehele administratie naar de Radarweg (de Millennium Tower, alwaar het huidige kantoor van RELX NL). Ik heb dus op vier verschillende locaties bij Elsevier gewerkt.

Tijdens mijn verblijf op de grootboekadministratie heb ik zeer veel personeelwisselingen meegemaakt. Van het aantal leidinggevenden ben ik allang de tel kwijtgeraakt. Een schok voor de afdeling was het plotselinge overlijden van financieel directeur Rolf Kaptijn, mijn direct leidinggevende. Tijdens een vakantie in Spanje werd hij dood gevonden op zijn racefiets in het boerenland... dat hakte er bij mij enorm in. Ik zie nog Mevris Dissel voor mij die lijkbleek de afdeling binnenkwam om ons het vreselijke nieuws te vertellen. Zijn plotselinge overlijden raakt mij nog elke dag. Hij had het altijd over Fausto Coppi, zijn

grote voorbeeld.

Ik heb te maken gehad met diverse computersystemen; iedere keer moesten wij ons maar weer aanpassen en het moest altijd van de ene op de andere dag worden ingevoerd. Oracle was volgens mij het laatste systeem dat ik meemaakte tot aan mijn pensionering. De dikke PC schermen werden geleidelijk aan vervangen door platte beeldschermen. De eerste standalone IBM PC werkte met Mathplan en WordPerfect, later met Lotus 1-2-3, en uiteindelijk met Microsoft via het computercentrum op de Jan van Galenstraat. Het zijn mooie ervaringen en ik heb er veel van geleerd.

Toen kwam het einde van de administratie in zicht. We werden allemaal bij elkaar geroepen: Elsevier zou gaan fuseren met Reed en via 'outsourcing' werd onze boekhouding overgedragen aan een bedrijf in India. Een tijdlang kwam een aantal Indiase mensen ons werk op de afdeling bestuderen om die overname mogelijk te maken. Ook werden diverse collega's naar India gezonden om de mensen daar te instrueren. Ik hoefde niet (jammer eigenlijk) want mijn VUT datum kwam snel naderbij.

De reorganisatie werd vastgesteld op 1 februari 2008 (met akkoord van de OR) en de outsourcing vond plaats vanaf 27 oktober 2008 tot 13 maart 2009.

Geleidelijk aan zag ik ca. 200 collega's, al dan niet gedwongen, vertrekken. Altijd wel met financiële compensatie. Mijn VUT/prepensioen werd officieel vastgesteld op 1 september 2009. De werkgever stelde een eerdere datum

in 2008 voor, maar bij het gesprek nam ik mijn vrouw mee (vakbond!) en die zei, geen sprake van. Op 1 juni 2009 kon ik door mijn vele opgespaarde vakantiedagen reeds afscheid nemen van nog maar een handjevol collega's.

Na Elsevier

Ik ben al die jaren gitarist in de band *The Blue Devils* gebleven. Toen we begonnen was Indonesische muziek in (met name *The Blue Diamonds*), vandaar de naam. We treden nu nog voornamelijk op in bejaardenhuizen in Noord-Holland. Bij nummers van Cliff Richard zingt iedereen mee. Ik speel elektrische gitaar en zing mee, met evergreens zoals "Zij dronk Ranja met een rietje, mijn Sophie-tje" van Johnny Lion.

Ik ben opa van vijf kleinkinderen, waarvan drie van mijn dochter; de oudste is 17 jaar en heeft al verkering, en twee van mijn zoon. De laatste werkt bij de politie op de meldkamer, in hetzelfde gebouw als mijn vader (maar die hadden toen nog niet van die enorme beeldschermen), tevens als vrijwillig brandweer.

Wat vind je van VGEO?

Ik werd graag lid van onze gepensioneerdenvereniging. Ik ben een trouw bezoeker van de ALV en zie daar jaarlijks nog enkele oud-collega's; en uiteraard van de dagjes uit. Meerdere keren deed ik voor de VGEO met plezier de kascontrole, en ik ben dit jaar weer als reserve benoemd dus volgend jaar kom ik er weer in. Uiteraard treed ik nog steeds op met de band *The Blue Devils*, ook aanstaande januari in buurthuis Sarto in Andijk. De interviewer belooft graag te komen luisteren.

www.
the blue
devils.nl

Impact oorlogsjaren

Binnenkort is het 15 augustus, het einde van WO II. V-J day, Victory over Japan day. Nederland verklaarde Japan de oorlog op 8 december 1941 en capituleerde op 8 maart 1942.

In het toenmalig Nederlands-Indië heb ik de oorlog meegemaakt. Ik ben geboren op 14 januari 1940 op midden-Java, en kwam, net 3 jaar, in een Japans interneringskamp terecht, met mijn moeder, mijn oudere zusje en jongere broertje - eerst in Ambarawa en later in Lampersari.

Ik herinner me het buigen op appèls, wat nooit naar de zin van de Jap ging, en dus met veel stokslagen gepaard. De moeders waren verantwoordelijk voor het gedrag van hun kinderen. Als jij iets misdeed, werd je moeder gestraft. Dat maakte het buigen extra beladen. Ik herinner me het op elkaar zitten. De stank. Ik herinner me de honger, de verschrikkelijke honger. De meeste honger werd geleden op midden-Java, ook door de plaatselijke bevolking.

De oorlog eindigde op 15 augustus 1945. De Republiek Indonesia werd uitgeroepen. De *peloppers*, jonge nationalistenvrijwilligers, wilden niets met Neder-

land te maken hebben. De gruwelijke maanden na de oorlog staan bekend als de Bersiap. Nederlanders en Indische Nederlanders waren hun leven niet zeker. De kampen werden aan-gevallen. Er was een gezagsvacuüm. De Britten, die ons bevrijd hadden, waren met te weinig manschappen om de mensen uit de kampen veiligheid te bieden. Daarom kregen de Japanse bewakers de opdracht ons in de kampen te beschermen. Een bizarre situatie. Wij konden Lampersari pas verlaten op 30 november 1945.

Wat heeft mij staande gehouden in het kamp? De liefde van mijn moeder. Zij was een veilige haven. En het geloof. We zongen 'Wat de toekomst brengen moge', en 'Nu jaagt de dood geen angst meer aan'. We geloofden dat we onderdeel waren van een groter, zinvol geheel. Eind februari 1946 werden wij in Nederland herenigd met mijn vader. Ik herkende hem niet.

De jaren na de oorlog waren moeilijk. Ik had zware hoofdpijn, was angstig, had flashbacks. Het zien van een pakje Lucky Strike sigaretten bracht me van mijn stuk. Veel later begreep ik 'Het was de Japanse vlag, een rode bal op een wit vlak.'

Corry den Ouden

Voormalig bureauredacteur bij Excerpta Medica, heeft de redactie benaderd met de vraag of zij een vrij persoonlijke bijdrage in deze Nieuwsbrief zou kunnen plaatsen.

Na lezing vond ik dit zeker een geschikte bijdrage omdat het niet slechts een persoonlijk verslag is, maar raakt aan universeel menselijke waarden. De laatste tijd wordt ook veel opener gesproken over de problemen die oorlog bij mensen kan veroorzaken. Het past bovendien in dit augustusnummer gezien de jaarlijkse herdenking op de 15de. Jeroen Hogendorp

Rond 1980 kwam de oorlog in Indië als narratief in beeld. De Japenkampen werden erkend. Toen hoorde ik van PTSS, het Post Traumatisch Stress Syndroom. Ik herkende alle symptomen. Ik had problemen met intieme relaties, met mijn man en mijn kinderen. Van mijn kinderen eiste ik absolute gehoorzaamheid, zoals ik in het Japenkamp had moeten gehoorzamen.

Maar het echte probleem lag dieper. Ik was gesloten, emotioneel geblokkeerd en ik was depressief, zeer depressief. Ik ging in therapie. De psychotherapie heeft geholpen. Ik werd open, kon proberen uit te leggen wat niet te begrijpen is: de vernedering, de honger, de angst, het verdriet, de ingehouden woede, het schuldgevoel.

De oorlog heeft impact, ook op je relaties en op *hun* leven. Goede psychotherapie kan je verder helpen, maar belangrijk is ook mensen te hebben die van je houden, en van wie jij houdt.

Corry den Ouden-Smit,
Bilthoven, juli 2024.

Willeke Casteren van Cattenburch stelt herinneringen aan haar vele jaren in dienst van Elsevier op schrift. Dit is de **veertiende** aflevering.

De afdeling advertentieacquisitie (deel 1)

Groepsfoto uit 1970: v.l.n.r. Gré Hillmann, Corien van Weerdt, Marjolijn Roukens, Willeke CvC.

Door het vertrek van Simon Heijn in 1960 kreeg ik de acquisitie van betaalde advertenties in onze wetenschappelijke tijdschriften onder mijn beheer waar mijn kleine afdeling zich vol overgave op heeft geworpen. Door het verkoopelement viel ik automatisch onder de afdeling verkoop maar daar was dan meteen alles mee gezegd. Al op onze locatie aan het Singel mocht ik van Otto ter Haar een assistente aannemen en dat werd Guusje de Water. Zij nam in 1963 afscheid en Katrien Kroon volgde haar op bij onze start in het nieuwe pand JL.

Zij werd later weer vervangen door Marina Rahusen die een aantal jaren goed heeft meegedraaid. Meer stabiliteit kwam er toen Gré Hillmann zich in 1971 aandiende: gescheiden moeder met drie kinderen, waarvan de jongste net anderhalf was geworden. Gré woonde praktisch om de hoek dus heel handig met af en toe een ziek kind thuis. Zij groeide mee met de afdeling

en bleef me trouw tot aan mijn pensionering in juni 1995.

Het bezoeken van biochemische congressen in Europa was voor mij een belangrijk werkterrein om de contacten met toenmalige adverteerders te onderhouden en potentiële adverteerders te benaderen. Aan dergelijke congressen was altijd een grote tentoonstelling van gerelateerde bedrijven verbonden en ook Elsevier Publishing Company (EPC) had meestal een 'bemande' stand. Tijdens mijn afwezigheid was het natuurlijk noodzakelijk dat de lopende zaken goed werden behartigd.

Een belangrijk en jaarlijks terugkerend congres was het *Congress on Biology and Clinical Chemistry* dat in München werd gehouden. De EPC had er een grote stand die speciaal was ontworpen om in onze 'bedrijfswagen' te kunnen vervoeren. Deze taak

nam dhr. Hoedeman op zich want als bureauredacteur/acquisiteur clinical chemistry was het belangrijk dat ook hij aanwezig was. Bovendien kon ik met hem meereizen want in dit vakgebied hadden we een aantal 'advertentie-vlaggeschepen'. De rest van de Elsevier-delegatie bestond uit dr. Jacques Remarque, hoofd van de biomedische sectie en Peter Straub namens de verkoopafdeling. Het is heel prettig werken vanuit een eigen stand zodat je tijdschriften even kunt meenemen om de exposerende firma's te tonen.

Op dit congres had ik ongekend succes: ik maakte kennis met de directeur van *Serva Entwicklungslabor* en werd voor de eerste keer geconfronteerd met een oorlogsslachtoffer want hij had maar een arm. Dus razendsnel mijn linkerhand toegestoken. Behalve een contract voor 12 pagina's in BBA wilde hij tevens een paar keer een pagina met twee antwoordkaarten op dun karton, om in te binden tegenover de Serva-advertentie. Het was natuurlijk fijn dat ik meteen met Jacques kon overleggen of zoiets mogelijk was en of hij dit met professor Slater wilde overleggen. Ook moest ik bij thuiskomst ruggespraak houden met de productieafdeling alvorens een passende offerte te kunnen uitbrengen. Maar zo'n opdracht is natuurlijk enig en komt zelden voor. Serva heeft een aantal jaren in BBA geadverteerd, maar de antwoordkaart werd niet herhaald: de firma kreeg enorm veel kaarten retour maar deze resulteerden niet in de gewenste opdrachten. Terugkijkend was dit een van de leukste congressen die ik heb bijgewoond: Peter Straub zorgde als een vader voor ons, deelde aan het eind van iedere dag speciale Badas bad-capsules uit zodat onze voeten konden bijko-

men, want je loopt en staat eigenlijk de hele dag. In overleg met Remarque selecteerde hij voor iedere avond een ander restaurant en daar gingen we dan met z'n allen eten! Voor mij voor de eerste keer kikkerbiljetjes!

Ik bewaar ook heel goede herinneringen aan de jarenlange samenwerking met Tilly Sijpesteijn en haar afdeling, zoals met Rob Marx en Klaas Bij. Dit had natuurlijk alles te maken met het *Journal of Chromatography* (CHROM). Klaas Bij woonde lange tijd in Zwitserland bij dr. Michael Lederer, de eigenaar en geestelijke vader van het blad, en fungeerde als zijn assistent en bemiddelaar met Amsterdam. Ik denk dat door het overlijden van dr. Willem Gaade er een lacune dreigde te ontstaan die zo werd opgelost. Met Rob Marx hadden we intens contact over de Special Issues van CHROM, die met enige regelmaat verschenen en waarvoor we met succes extra advertenties binnenhaalden. Ter illustratie verwijs ik naar bijgaande foto ter ere van het dertigjarige jubileum van Rob, waarbij de afdeling advertentieacquisitie, Willeke, Els en Gré, een 'Special Issue' voor het *Journal of Chromatography* aan het koken is, gebouw Molenwerf, september 1982!

Met Tilly nam ik in haar auto deel aan een autorally, georganiseerd door mijn roei- en zeilvereniging 'De Amstel', en we wonnen! Samen bezochten we de congressen over chromatografie, waar CHROM als vlaggeschip natuurlijk centraal stond. Een van de hoogtepunten was het congres dat Professor Albert Zlatkis van de University of Houston, TX, in Europa (!) organiseerde, namelijk *Advances in Chromatography*

De stand in München 1975

(München, November 1975). Wij hadden daar een mooie stand met veel belangstelling en toeloop van relaties van Zlatkis. Twee jaar later organiseerde hij de opvolger in Amsterdam en de deelnemers werden door het Stadsbestuur van Amsterdam uitgenodigd voor een bezoek aan het Rijksmuseum en dineerden aldaar onder het toezicht van de Nachtwacht. Hier werd lang over nagepraat!

Ook in Lausanne waren we samen naar een congres. Hoewel wij ruim van tevoren hotelruimte hadden geboekt, bleek er uiteindelijk een groot tekort. Tilly en ik werden eigenlijk 'gedwongen' een kamer te delen en als het aan de receptioniste had gelegen, had ze Guy van Dam, die de stand zou beheren, er ook nog bij gestopt. Dat ging ons iets te ver! Na afloop van het congres hadden we een afspraak bij Elsevier Sequoia waar Louk Bergmans toen de scepter zwaaide en ons gezellig ontving en rondleidde. Het was enig Eef Vogelesang na jaren weer terug te zien en ook Janneke eindelijk te ontmoeten! Louk nam ons 's middags mee naar huis, prachtig gelegen een stukje boven Lausanne met fraai uitzicht op een weide omringd door pijnbomen. Hij vertelde dat hij 's winters sneeuwkettingen nodig had om boven te komen! Inge had de thee al klaar en 's avonds daalden we weer af om Raclette te gaan eten, heerlijk! Helaas waren de meisjes er niet, studierend in Nederland.

Wordt vervolgd.

Reacties: fam.casteren@home.nl

Meer dan gezelligheid

Op de bestuursvergadering van 3 juli ontstond een flinke discussie toen voorzitter Louis Pet verslag deed van zijn contacten met de Centrale Ondernemingsraad (COR) van Elsevier Nederland over de implementatie het nieuwe pensioenstelsel. De COR moet hierover advies uitbrengen en is bezig zich de kennis eigen te maken van het nieuwe stelsel, terwijl de tijd begint te dringen omdat voor het eind van dit jaar een beslissing moet vallen.

PGB wil per bedrijf één regeling, waarbij de keus is tussen een flexibele of een collectieve regeling. Er zijn door PGB wel scenario's voorgesteld met keuze hierin per zogeheten leeftijdscohort. RELX wil vooral zekerheid voor de komende jaren en zal zijn wensen voor de scenario's formuleren, waarover de COR dan een oordeel moet vellen. Daarbij komt ook de verdeling kijken van een eventuele overreserve (bij een dekkingsgraad boven de 100%) over de huidige werknemers, de vertrokken werknemers en de gepensioneerden. Met name Hiske Gerbrandy, op de foto

te zien naast Louis en Jeroen aan het diner na afloop van de vergadering, zou graag zien dat de COR aanstuurt op een collectieve regeling. Zij ontvangt ook pensioen van Pensioenfonds Zorg en Welzijn, dat voor die regeling heeft gekozen. Het VGEO-bestuur heeft nu besloten zich op de volgende vergadering begin september door een pensioenadviseur te laten informeren en daarna in gesprek te gaan met leden van de COR, om hen namens de gepensioneerden input te geven. Zo blijkt de VGEO toch meer te zijn dan een gezelligheidsvereniging - waar het na de opheffing van SPEO wel op leek.

Ed Vermij

Ed Vermij begon in 1963 als corrector bij Uitgeversmaatschappij Elsevier. Van 1972 tot 1990 was hij als (hoofd)redacteur bij Bonaventura de motor achter het Almanakken-fonds.

Wat begon met slechts drie titels - waarvan Elseviers Belasting-Almanak de belangrijkste was - groeide in Nederland en België uit tot de meest toonaangevende serie fiscale Almanakken.

Een gemêleerd gezelschap

Op 30 mei 1963 werd ik aangenomen door chef van de correctiekamer Simon Vermeent. Ik was 's middags door hem gebeld met de vraag of ik nog die avond bij hem thuis kon komen om een proefwerk te maken, zodat als ik daarvoor slaagde ik per 1 juli zou kunnen beginnen en op de laatste dag van de maand nog kon opzeggen bij Het Spectrum, waar ik toen werkte. Ja Egmond-Binnen, hoe kom je daar van uit Zaandam zo snel, vooral omdat ik 's avonds pas om 19:30 uur weer thuis was uit De Meern? Gelukkig wilde mijn buurjongen mij wel brengen met zijn Citroën DS en wachtte hij geduldig tot ik klaar was.

Souschef was de serieuze J.H. (Jan) van den Berg, in contrast met de aardige Indische collega N.H. (Tino) Johan. Die woonde in Osdorp en is later naar Amerika geëmigreerd. Tino reisde met de tram en was nogal eens te laat en zei dan stevast: "Sorry Simon, grote kneus in de Marnixstraat" (of een andere plek waar iets zou zijn gebeurd). De chagrijn van het gezelschap heette bemiddeld te zijn. Tussen de middag nuttigde hij meestal enkele alcoholische versnaperingen hetgeen was af te zien aan zijn neus. Tegen Kerstmis, als de kerstpakketten werden uitgedeeld, pakte hij het zijne op kantoor uit en zei dan, bij voorbeeld een blik knakworst, "dat is voor de werkster" en dat herhaalde hij met wat andere producten. Verder was er nog een oudere man met een druip-snor; al gepensioneerd kwam hij nog een paar uur per week werken. Bij het

draaien van een shaggie gebruikte hij overmatig veel speeksel waardoor het vloeipapier kleddernat werd. Foto's van de collega's zijn er helaas niet, alleen Jan van den Berg is naast mij en mijn vrouw bij mijn 25-jarig jubileum op 8 juli 1988 te zien (niet op bijgaande uitsnede). Er werden in die tijd op het werk nog nauwelijks foto's gemaakt.

Correctiekamer is eigenlijk een groot woord voor het hok aan een binnenplaats op de tweede etage waar ik begon. Het was een ongezonde ruimte en iedereen, ook ik, rookte. Een jaar later verhuisden wij gelukkig naar een veel ruimere kamer op dezelfde etage, nu aan de Spuistraat. Werk was er in overvloed en er werd dan ook gewerkt met veel freelancers, veelal in dienst van kranten; om de haverklap kwam er weer een binnen om werk te halen of terug te brengen. Het was een zeer gemêleerd gezelschap waarmee wij jarenlang de gekste dingen hebben meegemaakt.

Een van de meest bijzondere collega's was de heer C. Nou ja, 'heer': een type dat nou niet zo schoon op het lijf was, zal ik maar zeggen. Hij maakte een arme indruk - hij droeg als riem een touw om zijn broek - maar Simon Vermeent zei dat hij niet onbemiddeld was. Hij was al lang gepensioneerd en had vroeger als collega met Simon samengewerkt bij De Telegraaf. Toen we werkten aan de Winkler Prins kreeg hij een stapel proeven mee die hij dan de week erna zou inleveren, maar vaak kwam hij al na twee dagen een

paar proeven terugbrengen en vroeg: "Simon, kan ik niet alvast een voor-schotje krijgen?". Om de zaak gunstig te stemmen nam hij soms ijs voor ons mee van de bakker in de nabijgelegen Molsteeg. De eerste keer dat hij dat deed gaf hij er plastic lepeltjes bij die hij terugvroeg nadat wij het ijs hadden genuttigd. Hij stak ze in zijn jaszak en haalde die er een volgende keer weer uit om bij het dan gekochte ijs uit te delen, waarvoor wij natuurlijk vriendelijk bedankten.

WELKOM

Als nieuw lid of donateur heten wij welkom:

Mevr. P. (Paula) Murphy, Elsevier Science en Research Networks

Mevr. L.H. (Lida) van der Weide-Wijs, wElsevier Holding en ESPRIS

Dhr. H.R. (Harrie) Knol, Elsevier Science

IN MEMORIAM

Het volgende lid is ons ontvallen:

Dhr. J.F. (Hans) Redegeld, Driebergen-Rijsenburg